

СЕКЦІЯ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРЕНДІВ»

УДК 336.27(477)

Шарова С.В.

канд. економ. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Кризовий та посткризовий розвиток національної економіки України значно підвищив актуальність дослідження питань забезпечення фінансової стабільності й стійкості фінансової системи країни, де провідним елементом є боргова безпека. Для підвищення рівня боргової безпеки України необхідно розробити комплекс заходів в контексті зміцнення фінансової стабільності держави та її фінансової системи. Всі заходи варто поділити на три групи:

1. Оперативні заходи (строк виконання до року): підвищення контролю за використанням боргових коштів; інвентаризація інвестиційних проектів за кошти міжнародних організацій та країн-донорів і оцінювання їхньої ефективності й доцільності; аналіз можливостей та інструментів активізації залучення кредитних ресурсів на національному фінансовому ринку, у тому числі в домашніх господарств; визначення та оцінювання ризиків боргової безпеки країни (ризиків інфляційні, девальваційні, політичні, економічні, зовнішніх відносин, процентні, рефінансування, інституційні, кредитні); визначення ключових параметрів негативного впливу на боргову безпеку.

2. Тактичні заходи (строк виконання від року до трьох): зниження ключових параметрів боргової безпеки до нормативних значень; оптимізація інституційної структури управління державним боргом; вдосконалення законодавчого, нормативного й методичного забезпечення управління борговою безпекою країни; формування дієвої контролюючої вертикалі за державними запозиченнями із залученням суспільних інститутів; активізація імплементації зарубіжного досвіду; формування ефективної політики управління борговими ризиками.

3. Стратегічні заходи (термін більше трьох років): трансформація боргової стратегії України з метою забезпечення підтримки реального сектору економіки, сталого розвитку соціально-економічної системи країни та її конкурентоспроможності на світових ринках збуту продукції (робіт, послуг); визначення ключових параметрів довгострокового розвитку на основі державних запозичень; зменшення показників боргової безпеки до рівня країн, котрі найефективніше управляють державним боргом.

У 2021 році Уряд України схвалив проект постанови КМУ «Про затвердження середньострокової стратегія управління державним боргом на 2021-2024 роки». У рамках наявного боргового портфеля протягом наступних чотирьох років очікуються значні піки рефінансування державного боргу. Зокрема, витрати з погашення та обслуговування державного боргу в 2021 році становитимуть 627 млрд. грн., а середній обсяг виплат за державним боргом у 2022 – 2024 роках очікується на рівні 622 млрд. гривень. Основна частина цих платежів складається з погашення державного внутрішнього боргу як у національній валюті, так і в іноземних валютах.

Головною метою управління державним боргом залишається залучення необхідного фінансування за найнижчої можливої вартості з урахуванням ризиків. У зв'язку з цим визначено чотири основні цілі управління державним боргом:

1. Збільшення частки державного боргу у національній валюті.
2. Продовження середнього строку до погашення і забезпечення рівномірного графіка погашення державного боргу.
3. Залучення довгострокового пільгового фінансування.
4. Продовження розвитку міцних взаємовідносин з інвесторами та подальше удосконалення політики управління державним боргом.

У Стратегії визначено план дій щодо реалізації мети. Основні задачі це: зменшення валютного ризику державного боргу; залучення іноземних інвесторів до інвестування в облігації у національній валюті; мінімізація ризику рефінансування; розвиток внутрішнього ринку державних цінних паперів; здійснення активних операцій з ОВДП; здійснення активних операцій з управління державним боргом; поглиблення взаємодії з інвесторами; розширення співпраці з МВФ та урядами іноземних держав щодо пільгового фінансування; робота з міжнародними рейтинговими агентствами, важливим є робота уряду щодо покращення рейтингу України як позичальника. Основним завданням для поліпшення відносин з інвесторами є підвищення прозорості та публічності, у тому числі шляхом подальшого розвитку офіційного сайту Мінфіну. У зв'язку з цим продовжуватиметься активна робота над покращенням відносин з інвесторами, що, серед іншого, включає такі заходи:

— щомісячне поширення звітів щодо виконання державного бюджету, стану державного боргу, макроекономічного огляду та актуальних важливих змін і подій в економіці України;

— регулярне оновлення інвесторської презентації з актуальною детальною інформацією щодо економічної ситуації і структури державного боргу та гарантованого державою боргу;

— регулярне оновлення календаря для інвесторів, що включає дати публікації важливих економічних показників;

— відповіді на запити інвесторів та конференц-дзвінки з інвесторами.

Також необхідно продовжити регулярні оновлення сторінки в терміналах Bloomberg та Refinitiv [1,2]. Вище перераховані методи управління державним боргом є необхідними для покращення рівня боргової безпеки країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.Офіційний сайт Мінфіну. Валовий зовнішній борг України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/foreigndebt/>

2.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Основна інформація. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/osnovna-informacija>

УДК 336.27(477)

Шарова С.В.¹, Сілка С.І.²

¹канд. економ. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ФЕУ- 712м НУ «Запорізька політехніка»

РИЗИКИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА БОРГОВУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Ризики державного боргу – це відхилення фактичних значень показників від планових, що ускладнює виконання боргових зобов’язань державою та призводить до зростання бюджетних витрат внаслідок збільшення сум погашення й обслуговування боргу [2].

У вітчизняній законодавчо-нормативній базі визначаються такі види ризиків державного боргу як: кредитний ризик — ризик, пов’язаний з невиконанням гарантованих зобов’язань; операційний ризик — ризик, пов’язаний з негативним впливом людського і технічного факторів, обставин непереборної сили; ризик ліквідності — ризик, пов’язаний з тимчасовою недостатністю коштів у позичальника для виконання гарантованих зобов’язань. [3].

Управління ризиками здійснюється з урахуванням відношення гарантованого державою боргу до валового внутрішнього продукту та граничного обсягу надання державних гарантій шляхом:

1) проведення аналізу:

— доцільності проекту, реалізацію якого передбачається здійснювати за рахунок кредитів (позик), залучених під державну гарантію з урахуванням його відповідності державним завданням і пріоритетам;

— самоокупності проекту;

— фінансового стану позичальника;

2) визначення: